

ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ЗАНЕДБАНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ПРАЦЯХ НАУКОВЦІВ НІМЕЧЧИНИ

У статті розкрито різні позиції експертів щодо форм занедбаності на її різноманітних рівнях і висвітлено сутність такого феномену, як “педагогічна занедбаність підлітків”.

Ключові слова: педагогічна занедбаність, емоційне відчуження.

Розв’язання проблеми педагогічної занедбаності дітей і підлітків є на сьогодні однією з найбільш актуальних, у цьому аспекті принципового значення набуває необхідність підготовки педагогічних кадрів до роботи з педагогічно занедбанними дітьми. Сучасний учитель має виховувати у підлітків цінності культури, формувати в них уміння аналізувати поведінку й вчинки інших людей, норми й життєві орієнтири й обирати ті з них, що дійсно є високоморальними та сприяють розвитку духовності особистості. Ця проблема пов’язана з такими важливими науково-практичними завданнями, як формування професійної компетентності майбутніх учителів, виховання в них толерантності, розвиток їхнього критичного мислення. Досвід Німеччини в цьому аспекті є особливо важливим для України, оскільки Німеччина відзначається давніми демократичними традиціями, спрямованістю на формування особистісної незалежності громадян за умов максимальної відповідальності, дисциплінованості й організованості *кожного*.

Аналіз праць науковців Німеччини дає змогу окреслити такі напрями дослідження зазначеної проблеми: гуманістичні засади виховання дітей (П. Бастіан, С. Батке, В. Ботхер, В. Лензманн, Б. Маттерн, Н. Райхел, Ж. Шимке), соціальні аспекти педагогічної занедбаності (А. Вернер, Р. Мюллер, Д. Нюскен), інструментарій діагностики педагогічної занедбаності дітей, підлітків та молоді (Х. Кіндлер, С. Лілліг, Т. Мейсен, Л. Шонекер).

Утім, позиції науковців Німеччини щодо розв’язання проблем, пов’язаних з педагогічною занедбаністю підлітків, не були висвітлені у вітчизняних наукових джерелах.

Метою статті є висвітлення сутності феномену “педагогічна занедбаність підлітків” та позиції експертів Німеччини щодо форм занедбаності на її різних рівнях.

Вивчення наукової літератури [1–18] дає змогу стверджувати, що педагогічна занедбаність підлітків розглядається як результат чітко вираженого, тобто безперервного або такого, котре постійно повторюється, заподіяння шкоди, навмисного перешкоджання розвитку підлітків або недостатнього догляду й відсутності одягу, харчування й догляду за їхнім здоров’ям, недостатньої турботи, недбалого захисту від небезпеки та недостатньої мотивації, щоб заохочувати й підтримувати інтелектуальні, емоційні та соціальні навички.

К. Вольфганг висвітлює проблему педагогічної занедбаності підлітків у більш широкому контексті, а саме з позиції забезпечення педагогічного розуміння в освітньому середовищі. Педагогічна занедбаність, на думку науковця, відображає труднощі й кризи в навчальній діяльності та у взаємодії підлітків з дорослими й між собою. Вона відбивається в когнітивних, емоційних і соціальних аспектах. Подола-

ти її є можна, якщо враховувати те, як підлітки сприймають учинки дорослих; намагатися інтерпретувати причини й наслідки їх ставлення до вчителів і батьків; прагнути зрозуміти їхню точку зору й поведінку; аналізувати труднощі їх спілкування з однокласниками; вивчати те, яких характеристик набуває учень за межами формального навчально-виховного процесу, як діє на нього так звана “школа життя”; досліджувати відносини учня з позашкільним навколишнім середовищем; оцінювати організаційні механізми впливу неформальних груп на розвиток особистості підлітка; акцентувати увагу на досвіді успіху в навчальному просуванні й особистісному розвитку підлітка.

К. Вольфганг підкреслює, що в основі такого підходу до подолання педагогічної занедбаності ідея про те, що специфіка людського існування та особливостей розвитку людини передбачає наше розуміння інших людей та розуміння нас з боку оточення. Науковець йде далі: він наголошує, що саме цей принцип є ключовим у етиці педагога та виступає запорукою демократизації освіти. Це пов’язане з тим, що подолання педагогічної занедбаності через забезпечення педагогічного розуміння розширює можливості й права молодих людей щодо самовизначення, дає змогу брати участь у прийнятті рішень, сприяючи міжособистісній, соціальній і політичній згоді. Потреби й інтереси, труднощі та сумніви, пов’язані із соціалізацією підлітків, – все це є контекстами розуміння сенсу того, як і чому вони виставляють ті, а не інші акценти власної життєдіяльності. Для молодих людей є важливим бути самими собою, що актуалізує необхідність сприйняття педагогами підлітків як цілісних особистостей, що також прагнуть до гармонізації (в їх розумінні) своїх стосунків з оточенням. Прийняття їхньої суб’єктивності, інтересів, досвіду, особливостей спілкування, труднощів, досягнень, соціальних умов, тобто всього, що вони приносять до школи, є передумовою не лише подолання, але й запобігання педагогічній занедбаності. Об’єктивні структури життєвої ситуації підлітків (як усередині сім’ї, так і поза нею) часто є такими, що заважають їхньому самовизначенню, участі в прийнятті рішень, солідарності й співпраці з іншими. А отже, це спричинює своєрідні бунт, революцію проти всіх точок зору.

У цьому плані науковці [10–13] закликають до “налаштування на суб’єктивне життя підлітка”, що дає змогу оптимізувати інтеріоризацію ним об’єктивних вимог культури й норм соціальних відносин, але це має здійснюватися на базі осмислення таких питань: Якого сенсу набуває висунута вимога в контексті життя цієї дитини? Чи вплине це на її можливості? Чи здатний цей підліток учитися в інших й чого він може навчитися?

Як наголошує К. Вольфганг, педагогічна занедбаність багато в чому спричинена відсутністю уваги педагогів до бажань і інтересів підлітків, а це, в свою чергу, провокує низький рівень навчальних досягнень учнів і їхню асоціальну поведінку. Отже, соціальна чутливість, низький рівень пізнавальних досягнень, емоційні переживання стосовно того, що підлітка не розуміє, не приймає і не любить оточення, поглиблюють педагогічну занедбаність. Цей страх поглиблюється в міру усвідомлення негативного досвіду, коли дитина була залишена своїми батьками (одним з батьків) або не знала гармонійних стосунків у родині.

Х. Кіндлер підкреслює, що причинами педагогічної занедбаності є такі види насильства, як фізичне й емоційне, окрім цього, підлітки можуть виступати свідками побутового насильства.

Розглядаючи окреслені причини, науковці визначають фізичне насильство як дії батьків або інших осіб, котрі застосовують фізичну силу щодо третьої особи і призводять до значних фізичних чи психічних порушень дитини, що має негатив-

ний вплив на її подальший розвиток та спричинює високий ризик виникнення психологічних травм.

Поряд з цим науковці Німеччини емоційне насильство визначають як дії чи поведінку вчителів або батьків, які дають підліткам зрозуміти, що вони нічого не варті, нелюбимі, небажані.

До свідків побутового насильства Г. Кіндлер зараховує очевидців форм фізичного, сексуального та психологічного насильства в родині, особливо між дорослими партнерами. Діти, що були свідками такої категорії насильства, набувають повної емоційної спустошеності та відчують себе емоційно незахищеними.

Д. Мюндер продовжує список цих факторів і наводить ще й такі: конфлікти з приводу дорослої дитини (без урахування ставлення дитини до іншого вихователя); конфлікти з приводу автономії (неврегульовані конфлікти між батьками та їхніми дітьми-підлітками).

Х. Кіндлер, Р. Мюллер, Д. Мюндер, Д. Нюскен наголошують: у зв'язку з тим, що педагогічна занедбаність визначається по-різному, відсутнє базове чи універсальне визначення, ускладнюється організація емпіричних досліджень і можливість порівнювати отримані результати.

Науковці стверджують, що поряд із педагогічною занедбаністю, викликає занепокоєння й пасивна поведінка батьків, тобто бездіяльність у випадках, коли батьки зобов'язані діяти на користь своєї дитини. Освітня мета Цивільного кодексу Німеччини визначає види такого роду нехтування своїми зобов'язаннями: в першу чергу, це є недостатній догляд за їхньою дитиною, її харчуванням та одягом, засобами гігієни тощо.

Викликає інтерес наукова позиція Д. Візнера, який розглядає педагогічну занедбаність як тривалу чи повторювану дію або бездіяльність стосовно третьої особи з боку батьків або інших опікунів, що призводить до значного порушення фізичного та / або психічного розвитку підлітка. Науковець наголошує, що нехтування заходами благополуччя (догляд за підлітками, їхнім харчуванням, одягу, медичним обслуговуванням, соціальними контактами), підтримки, захисту та контролю з боку батьків або опікунів призводить до незворотних змін і пошкоджень. При цьому активне нехтування має місце рідко, але в основному може бути пасивним через недостатнє або неадекватне розуміння батьківських обов'язків. Воно, на думку науковця, являє собою недостатнє забезпечення підлітка через стійке не врахування його потреб або відмову в них, що призводить до ушкоджень у її фізичному, психічному чи моральному розвитку. Нехтування, як підкреслює Д. Візнер, спостерігається насамперед у тих, хто залежить особливим чином, через свій вік або інвалідність, від батьків та потребують найбільшої турботи та захисту. Це забезпечує базальні відносини між батьками та їхніми дітьми. На думку науковців з Німецького відділу захисту дітей, за типами зневаги, стосунками між батьками та їх порушеннями уповноважені слідкувати педагоги (іноді й однолітки з групи). Це порушення зв'язку може бути небезпечним для життєвої форми підлітка.

За даними Німецького відділу захисту дітей, педагогічна занедбаність має місце у таких випадках: постійне недоїдання, недостатність одягу, відсутність догляду, турботи, медичної допомоги, хронічні захворювання, підвищений ризик нещасних випадків.

Окрім цього, педагогічну занедбаність спричинюють ще й різні зневаги до підлітка. Х. Кіндлер диференціює такі види зневаг: фізична зневага, емоційне відчуження (або депривація), пізнавальна й освітня бездоглядність, недостатній нагляд.

Фізичну зневагу в працях німецьких науковців визначено як недбалість та нехтування охороною здоров'я, що може спричинити глобальні порушення розвитку. Вона передбачає нестачу в харчуванні, чистоту одязі, засобах гігієни, житла, медичних засобів. Пізнавальна та освітня бездоглядність розглядаються як відсутність комунікації, виховного впливу, нерегулярне відвідування школи, правопорушення або наркотична залежність підлітка, недотримання особливих та вагомих освітніх потреб. Емоційне відчуження характеризується як відсутність тепла у відносинах з підлітком, реакції на його емоційні сигнали. Однією з форм недостатнього нагляду за учнем є те, коли він залишається довгий час на самоті і підстави тривалої відсутності батьків є невідомими.

Отже, науковці Німеччини наголошують на ролі саме батьків у виникненні педагогічної занедбаності підлітків. Так, Г. Деегенер, В. Кьорнер закликають до вивчення й реалізації активного батьківського ставлення до добробуту підлітка (порівняно з пасивним ставленням) як засобу подолання й запобігання його педагогічній занедбаності. Поняття ризику добробуту підлітка – це, перш за все, правовий вимір. Відповідно до практики Федерального суду Німеччини, ризик добробуту дітей та підлітків має місце тоді, коли наявна або непосредньо передбачена та встановлена загроза розвитку підлітка, яка дає змогу стверджувати чи підозрювати завдання йому в майбутньому значної фізичної, психічної чи емоційної шкоди (травми).

Коли вже встановлена небезпека добробуту підлітку та якщо його благополуччя перебуває в небезпеці, порядок захисту підлітків тепер зобов'язує фахівців у сфері освіти виступити зі зверненням до відомства у справах молоді. Відповідно до цього відомствами у справах молоді щодо співпраці з навчальним персоналом має бути проведений аналіз небезпеки ризику.

Питання про благополуччя підлітка, відсутність педагогічної занедбаності потребує детального висвітлення, оскільки на сьогодні важко виявити, чи потребує підліток допомоги, чи дійсно він перебуває під загрозою, і чи, насправді, є очевидними ознаки небезпеки, що викликають необхідність захисту дітей від їхніх батьків. На жаль, як зауважують науковці (А. Вернер, Д. Візнер, Х. Кіндлер), ще й досі існує потреба у визначенні об'єктивних, загальноприйнятих критеріїв встановлення ризику добробуту підлітка, а отже, факторів, котрі спричинюють його педагогічну занедбаність.

У цьому аспекті Д. Візнер підкреслює, що ефективний захист підлітка має бути досягнутий у всіх можливих небезпечних ситуаціях. Правова система маркує усунення небезпеки для благополуччя дитини / підлітка як пріоритетну мету, щодо якої держава має право втручання й зобов'язана діяти в інтересах підлітка для надання йому допомоги та захисту, навіть якщо батьки не хочуть цього або не в змозі запобігти небезпеці. Наприклад, поняття “дитяче благополуччя”, за Д. Візнером, є невизначеним правовим терміном, як і “небезпека для благополуччя дитини” не є категорією, яка об'єктивно оцінюється за допомогою окремих методів вимірювання. Юридичний термін “охорона дітей і підлітків” є насправді відкритим поняттям, яке навмисно не визначається, щоб дати змогу інстанціям у цій справі індивідуально вирішувати, чи перебуває благополуччя дитини / підлітка в небезпеці, і які заходи є актуальними.

В § 1697 федеративного права поняття “благополуччя дитини / підлітка” є загальним у Німеччині щодо судових рішень. У ньому вказано, що суд має право втручання та впровадження рішень, які найкращим чином відповідають закону з урахуванням фактичних обставин і можливостей, а також інтересів сторін у благо-

получчі дитини / підлітка. Насправді не існує в загальному юридичному сенсі єдиного тлумачення дефініції “благополуччя дитини / підлітка”. Тому судові рішення покладаються на результати медичних та соціальних досліджень, що не є універсальними в цьому сенсі.

Й. Фегерт зазначає шість основних потреб, які необхідно задовольнити для того, щоб благополуччя підлітка було захищеним, а також ті негативні наслідки, які актуалізуються при їх недотриманні:

– любов, прийняття та увага: відсутність емоційної підтримки може призвести до серйозних фізичних і психічних наслідків депривації, до психосоціальної карликовості й “відмови розвитку” (органічно не викликана затримка розвитку);

– стабільність: розлади та аномалії можуть надалі спричинити певні порушення;

– харчування та їжа: як наслідки недоїдання приходять голод, відмова розвитку й довгострокові фізичні та когнітивні порушення;

– здоров’я: недоліки в галузі охорони здоров’я, профілактиці захворювань;

– захист від ризиків, пов’язаних із сексуальною експлуатацією: психічний стрес може призвести до посттравматичних розладів, які характеризуються безліччю симптомів, а в деяких випадках – тривалими захворюваннями;

– знання, освіта і пропаганда достатнього досвіду: недоліки в цих сферах призведуть до відставання в розвитку.

З моменту введення закону стосовно заборони насильства у вихованні батьківські тілесні покарання більше не допускаються, як і насильницьке виховання. У § 1631 Цивільного кодексу Німеччини йдеться про те, що діти мають право на вільне від насильства виховання. Фізичне покарання, психологічні травми та інші принижуючі гідність заходи є неприпустимими. М. Білз зазначає, що порушення фідуціарних обов’язків та прав, особливо що стосується батьківського піклування про дітей, нерідко доходять до порушення кримінальної справи.

Тим не менше, випадки, коли йшлося про обвинувачення батьків та винесення їм обвинувальних вироків у кримінальному суді, є поодинокими. Ці дії караються § 171 Кримінального кодексу Німеччини і стосуються тих, хто грубо порушує заходи піклування та власні зобов’язання, в результаті яких підліток набуває серйозних пошкоджень та відстає у своєму розвитку.

Науковці наголошують, що фактори, які викликають педагогічну занедбаність, мають місце тоді, коли: проблемні аспекти або події високої інтенсивності погіршують або загрожують розвитку підлітка; мають місце умови, які є шкідливими; ці умови вже спричинили шкоду або можуть її спровокувати.

Деякі експерти вважають, що кожне нехтування з боку батьків щодо своїх обов’язків вже провокує ризик для добробуту підлітка й спричинює його педагогічну занедбаність. Таке нехтування може перебувати на низькому, середньому або високому рівні виявлення, але в кожному разі це вже є підставою для виникнення педагогічної занедбаності підлітка.

Питання, яке все більше постає в наукових публікаціях Німеччини: як можна визначити рівень недостатнього догляду за підлітком і де розпочинається його педагогічна занедбаність? Висновок можна зробити на основі аналізу позицій експертів, які вже визначили форми занедбаності на різних рівнях її виявлення заради висунення єдиного й універсального визначення феномену “педагогічна занедбаність підлітків”.

На сьогодні немає надійних стандартів і науково обґрунтованого судження. Деякі автори вже відзначали, що дослідження мають лише довести, за якими критеріями доцільно оцінювати педагогічну занедбаність та ризик щодо добробуту підлітка.

Х. Блюм, Х. Кіндлер, Х. Лілліг зазначали у своїй монографії ставлення до засобів оцінювання небезпеки ризиків, які повинні відповідати критеріям якості, якщо вони мають на меті зробити позитивний внесок у захист підлітків. У минулому було декілька прикладів розробки процедур, котрі були занадто складними й занадто широкими для одного або іншого випадку.

Прикладом цього є взаємозв'язок між бідністю і занедбаністю. Хоча майже всі сім'ї, в яких актуалізується зазначена форма занедбаності (навіть якщо вона виявляється незначною мірою), є бідними. Практики часто згадують цей фактор як ключовий у виникненні педагогічної занедбаності. Насправді рівень бідності (серед відомих факторів) є дуже слабким фактором ризику щодо педагогічної занедбаності, оскільки більшість батьків не нехтує своїми дітьми навіть в умовах бідності.

Але навіть якщо стандартизовані інструменти будуть доступні в майбутньому, істотним залишиться соціально-політичне рішення, на якому рівні батьківське виховання є недостатнім, і в якому випадку втручання з боку педагогів і соціальних організацій є необхідним. Можна погодитись з Х. Кіндлер, М. Конкен, В. Крігер, Х. Лілліг щодо створення системи захисту підлітків, яка буде чутливою до можливого ризику щодо їхнього благополуччя, навіть за умов відсутності певної конкретики. Або створити власну систему, де діагностичні ресурси зосереджені на відносно чіткому впізнаванні занедбаності, навіть якщо це означає, що деякі випадки залишаються без належної уваги та з менш чіткою вказівкою на реально існуючу небезпеку. З цього приводу Й. Фегерт зазначає, що з урахуванням методологічних обмежень майбутні ризики можуть бути застраховані, але вони ніколи не є абсолютно визначеними. Це пояснюється тим, що точність інструменту також залежить від частоти випадків.

Висновки. Дослідження позицій науковців Німеччини дає змогу стверджувати, що вони приділяють особливу увагу проблемі впровадження гуманістичних підходів щодо розв'язання проблем педагогічної занедбаності підлітків, закликають до впровадження швидких та ефективних заходів, забезпечення синергії дій різних людей, дотичних до спілкування з підлітками.

Список використаної літератури

1. Bastian P. Frühe Hilfen und soziale Frühwarnsysteme. Reihe Soziale Praxis / P. Bastian, A. Diepholz, E. Lindner. – Münster, 2008. – P. 173–188.
2. Bathke S.A. Kinderschutz in gemeinsamer Verantwortung von Jugendhilfe und Schule am Beispiel der Ausgestaltung von Kooperationsvereinbarungen / S.A. Bathke. – Münster : Institut für soziale Arbeit (Hrsg.) : ISA-Jahrbuch, 2009. – P. 180–199.
3. Bathke S.A. Arbeitshilfe zur Umsetzung des Kinderschutzes in der Schule / S.A. Bathke. – Münster : Beiträge zur Qualitätsentwicklung. – Heft 9, 2008. – P. 141–150.
4. Bathke S.A. Kinderschutz macht Schule. Handlungsoptionen, Prozessgestaltungen und Praxisbeispiele zum Umgang mit Kindeswohlgefährdungen in der offenen Ganztagschule / S.A. Bathke, N. Reichel. – Münster : Beiträge zur Qualitätsentwicklung. – Heft 5, 2007. – P. 30–40.
5. Böttcher W. Soziale Frühwarnsysteme: Evaluation des Modellprojekts in Nordrhein-Westfalen / W. Böttcher, P. Bastian, V. Lenzmann. – Münster : Reihe Soziale Praxis, 2008. – P. 23–34.
6. Deegener G. Eltern-Belastungs-Screening zur Kindeswohlgefährdung / G. Deegener, G. Spangler, W. Körner, N. Becker. – Göttingen : Manual, 2009. – P. 9–15.
7. Dewe B. Professionelles soziales Handeln im Spannungsfeld von Theorie und Praxis / B. Dewe, W. Ferchhoff, A. Scherr, G. Stüwe. – Weinheim, 2001. – P. 4–8.
8. Diakonisches Werk der evangelischen Kirche in Deutschland. Die "insoweit erfahrene Fachkraft" nach § 8a SGB VIII – eine neue fachdienstliche Aufgabe? – Stuttgart : Arbeitshilfe für evangelische Erziehungs- und Familienberatungsstellen, 2008. – P. 33–50.

9. Ellis A. Training der Gefühle / Albert Ellis. – Hamburg, 1989. – 100 p.
10. Fegert J. Problematische Kinderschutzverläufe. Mediale Skandalisierung, fachliche Fehleranalyse und Strategien zur Verbesserung des Kinderschutzes / J. Fegert, M. Ziegenhain, U. Fangerau., – Weinheim, 2010. – P. 15–23.
11. Jordan E. Kindeswohlgefährdung. Rechtliche Neuregelungen und Konsequenzen für den Schutzauftrag der Kinder und Jugendhilfe / E. Jordan. – Weinheim und München, 2008. – P. 35–57.
12. Jordan E. Kinderschutz in Nordrhein-Westfalen / E. Jordan, D. Nüsken. – Münster : ISA-Jahrbuch zur Sozialen Arbeit, 2008. – P. 199–223.
13. Kindler H. Validierung und Evaluation eines Diagnoseinstrumentes zur Gefährdungseinschätzung bei Verdacht auf Kindeswohlgefährdung (Kinderschutzbogen) / H. Kindler, P. Lukascyk, W. Reich – Kindschaftsrecht und Jugendhilfe, 2008. – P. 500–505.
14. Konken M. Das Jugendamt aus Sicht der Medien / M. Konken // Kommunikation in kritischen Situationen. – Berlin : Deutsches Institut für Urbanistik, 2009. – Band 72. – P. 32–49.
15. Lillig S. Handbuch “Kindeswohlgefährdung nach § 1666 BGB und Allgemeiner Sozialer Dienst (ASD) [Elektronische Ressource] / S. Lillig, H. Blüml, Th. Meysen, A. Werner. – 2007. – P. 24–56.– Zugriffsmodus: http://db.dji.de/asd/ASD_Inhalt.htm.
16. Müller R. Standards in der Praxis der Risikoeinschätzungsinstrumente / R. Müller. – Institut für soziale Arbeit. – Münster : ISA-Jahrbuch zur Sozialen Arbeit, 2009. – P. 71–85.
17. Wiesner R. Die Verbesserung des Schutzes von Kindern und Jugendlichen vor Gefahren für ihr Wohl durch das Kinder- und Jugendhilfeentwicklungs-gesetz (KICK) / R. Wiesner. – Institut für soziale Arbeit (Hrsg.). – Münster : ISA-Jahrbuch zur Sozialen Arbeit, 2006. – P. 11–26.
18. Wolfgang K. Die Folgen von Vernachlässigung / K. Wolfgang. – Schulz-Kirchner, 2006. – 197 p.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2013.

Пилипюк Е.Н. Проблема педагогической запущенности подростков в работах ученых Германии

В статье рассмотрены различные позиции экспертов относительно форм запущенности на её различных уровнях и представлена сущность такого феномена, как “педагогическая запущенность подростков”.

Ключевые слова: педагогическая запущенность, эмоциональное отчуждение.

Pylypiuk K. The problem of educational neglect adolescents in the work of the scientists of Germany

Pedagogical neglect, according to German researchers, reflects the difficulties and crises in training activities and interactions with adults and teens together. It is reflected in the cognitive, emotional and social aspects. For young people is important to be themselves, which actualizes the need for teachers perception of adolescents as whole individuals also seek to harmonize their relationship with the environment. Some german experts underline that pedagogical neglection is often combined with a physical neglection. Physical neglection in the works of German experts is defined as negligence and disregard for health and can cause global developmental disorders. It implies a lack of nutrition, the presence of clean clothes, hygiene, housing, medical facilities. Cognitive and educational neglection should be regarded as a lack of communication, educational influence, irregular school attendance, and delinquency or drug addiction teen non specific and important educational needs. Emotional alienation is characterized as a lack of heat in a relationship with a teenager, his emotional response to the signals. One form of inadequate supervision of student is that he remains a long time alone, and the bases of prolonged absence of the parents are unknown. Researchers in Germany with emphasis on the role of parents in the case of educational neglect adolescents. Thus some of them call for study and implementation of active parental relationship to adolescent well-being (compared to a passive attitude) as a means of overcoming and preventing its educational

neglect. The concept of risk adolescent well-being – is, above all, the legal dimension. According to the practice of the Federal Court of Germany, the risk wellbeing of children and adolescents occurs when there is availability or directly provided and installed the threat of a teenager who suggests or suspect of him in the future a significant physical, mental or emotional harm (injury). The issue of adolescent well-being, lack of educational neglect requires detailed coverage, because it is difficult to identify whether the teen needs help, whether it is at risk, and whether, in fact, there are obvious signs of dangers that cause the need to protect children from their parents. But there is still a need to define objective criteria for conventional risk for adolescent well-being, and which factors can be risky and cause the pedagogical neglection.

Adoption of subjectivity, interests, experience, communication features, problems, achievements, social conditions, that is all that they bring to school is a prerequisite not only overcome, but also the prevention of pedagogical neglection. Objective st from the living situation of teenagers (both within the family and outside it) is often deemed to interfere with their self-determination and participation in decision-making, solidarity and cooperation with others. And, therefore, it causes a kind of rebellion, revolution against all points of view. In case of risk of pedagogical neglection is necessary to implement rapid and effective action. There are actual synergy of actions of different people involved in communication with teenagers to get a sense of serious family circumstances or problems in learning, communication, who has a teenager. Teaching team, psychologists, even doctors should be trained to monitor parents and teens to avoid communication errors that usually arise in the case of failure to assist families.

Key words: *pedagogical neglection, emotional violence, fiduciary obligations.*